

Rīgā, 2016.gada 13.janvārī

Invalīdu lietu nacionālā padome

Viedoklis par jauno norēķinu kārtību sabiedriskajā transportā

Invalīdu lietu nacionālās padomes (turpmāk – ILNP) 2015.gada 16.decembra sēdē tika izskatīts jautājums par jauno norēķinu kārtību sabiedriskajā transportā, kas paredz, ka personas ar I un II invaliditātes grupu un bērni ar invaliditāti (kā arī bāreņi, bez vecāku gādības palikušie bērni, politiski represētās personas un nacionālās pretošanās kustības dalībnieki) norēķinu iestādēs saņem bezmaksas bankas kartes, lai varētu izmantot braukšanas maksas atvieglojumus sabiedriskajā transportā. Informāciju par jauno norēķinu sistēmu sniedza VSIA Autotransporta direkcija.

Lai gan pārejas periodā līdz 2017.gada 1.janvārim atvieglojumus sabiedriskajā transportā varēs izmantot arī līdzšinējā kārtībā, uzrādot apliecību, tomēr personas ar invaliditāti kā viena no sabiedrības visneaizsargātākajām grupām atzīst, ka par to interesēm izmaiņu ieviešanas kārtībā tiek aizmirsts un trūkst detalizētas informācijas par jauno norēķinu kārtību.

ILNP:

piekrītot jaunās sistēmas ieviešanas nepieciešamībai, uzsver, ka būtisks priekšnosacījums ir sabiedrības atbalsts un gatavība jauno kārtību izmantot,

ņemot vērā, ka pēc Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas sniegtajiem datiem Latvijā 2015.gada 1.novembrī bija reģistrētas 172 406 personas ar invaliditāti (t.sk. 23 139 personas ar I invaliditātes grupu un 79 506 personas ar II invaliditātes grupu) un 8192 bērni ar invaliditāti, jaunā kārtība skars ievērojamu personu ar invaliditāti skaitu,

atzīmējot, ka Labklājības ministrija jau Ministru kabineta 2015.gada 31.marta noteikumu Nr.153 “Noteikumi par pasažieru kategorijām, kuras ir tiesīgas izmantot braukšanas maksas atvieglojumus maršrutu tīkla maršrutos” tapšanas gaitā ir norādījusi, ka izmaiņas norēķinu kārtībā ir akceptējamās tikai tādā gadījumā, ja apgrūtinājumi, kas rodas personām, ir samērīgi. Tāpat uzsverot, ka nevalstisko organizāciju pārstāvji ir sekojuši informācijai par jauno kārtību jau kopš Ministru kabineta noteikumu sagatavošanas brīža,

atsaucoties uz to, ka Latvija ir ratificējusi ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, kuras 9.panta pirmā daļa nosaka, ka, lai personas ar invaliditāti varētu dzīvot neatkarīgi un pilnvērtīgi piedalīties visās dzīves jomās, dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai vienlīdzīgi ar citiem nodrošinātu personām ar invaliditāti pieeju videi un transportam,

ņemot vērā, ka ILNP saskaņā ar nolikumu ir konsultatīva institūcija personu ar invaliditāti integrācijas politikas izstrādē un īstenošanā, kas piedalās un koordinē arī ANO konvencijas ieviešanas procesu, ILNP uzskata par nepieciešamu un aicina atbildīgās institūcijas līdz 2017.gadam:

- 1. Īstenot sabiedrības informēšanas kampaņu;**
- 2. Izveidot atbalsta dienestu** (t.sk. informatīvo tālruni), pie kura vērsties neskaidrību gadījumā.

Sabiedrības informēšanas kampaņai un atbalsta dienestam jāsniedz atbildes uz šādiem jautājumiem:

- Kas uzraudzīs un kontrolēs komercbanku atbilstību minēto Ministru kabineta noteikumu prasībām, lai personas ar invaliditāti gūtu pārliecību, ka šīs bankas izsniegtās norēķinu kartes derēs braucieniem visā valsts teritorijā?
- Vai ar vienu un to pašu karti varēs pārvietoties dažādos transportlīdzekļos (gan autobusus, gan vilcienos), t.sk. atšķirīgu pārvadātāju nodrošinātajos pilsētas un reģionālās nozīmes maršrutos, ņemot vērā, ka katrs no pārvadātājiem ir tiesīgs izvēlēties atšķirīgu banku, ar kuru slēgt savstarpēju līgumu?
- Kā personas ar invaliditāti, kas dzīvo lauku novados, kuros nav pieejami banku pakalpojumi, varēs saņemt norēķinu kartes?
- Kāda būs kartes tehniskā lietošana? Vai tā būs pietiekami vienkārša un ērta, lai to varētu lietot ikviens persona ar invaliditāti, neatkarīgi no tās funkcionālo ierobežojumu veida (t.sk. redzes, dzirdes, kustību, garīga rakstura traucējumi). Piemēram, vai būs nepieciešams "pin kods" (tādā gadījumā personu ar redzes invaliditāti iespējas lietot šādu karti būs ierobežotas)?
- Vai tiks nodrošināts, ka personām ar invaliditāti bankas kontā nav jārezervē naudas līdzekļi?
- Vai karšu izsniegšanas procesā tiks nodrošināta personu ar invaliditāti sensitīvo datu drošība?
- Vai personas, kurām jau ir atvērts bankas konts kādā no Latvijā reģistrētām komercbankām, būs tiesīgas sabiedriskajā transportā izmantot to pašu bankas karti?
- Vai netiks piemērota komisijas maksa atkārtotai kartes saņemšanai (piemēram, nozaudēšanas, nozagšanas gadījumā)?
- Vai karti pēc pieteikšanās izgatavos uzreiz, vai būs jādodas atkārtoti uz banku, lai to saņemtu? Uz kādu termiņu kartes tiks izsniegtas? Vai kartei tiks piemērota apkalpošanas maksa?
- Kā rīkoties situācijā, ja norēķinu līdzeklis, vai kartes lasīšanas iekārta nedarbojas?
- Kāda būs atvieglojumu saņemšanas kārtība pavadoņiem, proti, personām, kas brauciena laikā pavada bērnu ar invaliditāti vai pieaugušu personu ar I invaliditātes grupu?
- Kāda būs norēķinu līdzekļa saņemšanas kārtība personām ar garīga rakstura traucējumiem?
- Kā tiks nodrošināta pietiekama informācija visiem pārvadātājiem, īpaši uzsverot nepieciešamību sniegt atbalstu un informāciju iedzīvotājiem neskaidrību gadījumā?

Personas ar invaliditāti sagaida, ka jauno noteikumu spēkā stāšanās nebūs saistīta ar papildus apgrūtinājumiem un ierobežojumiem to pakalpojumu saņemšanā, kurus valsts ir apņēmusies nodrošināt, daļu no funkcijām deleģējot privātajam sektoram – t.i., norēķinu iestādēm un autotransporta uzņēmumiem, un tiks nodrošināta personu ar invaliditāti interešu aizsardzība un korektas, saprotamas un pieejamas informācijas sniegšana par jaunās norēķinu sistēmas ieviešanu un nepieciešamajām darbībām norēķinu kartes iegūšanai.

ILNP viedoklis nosūtīts Ministru prezidentei Laimdotai Straujumai, Pārresoru koordinācijas centram, Satiksmes ministrijai, VSIA Autotransporta direkcijai, Finanšu ministrijai, Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācijai, Latvijas komercbanku asociācijai, AS "Citadele banka", AS "Norvik Banka", AS "Swedbank", AS "SEB banka".